

PROJEKTS "STIPRĀKI KOPĀ"
PAŠVADĪTAS MĀCĪŠANĀS
CEĻVEDIS

iespējamā misija

IEVADS

Mūsdienu pasaule attīstās tik strauji, ka nevaram vairs būt droši par to, vai rītdiena būs līdzīga šodienai – kur un kā strādāsim, kā mācīsim mūsu bērni un kādā pasaulē dzīvosim. Lai veiksmīgi pielāgotos pārmaiņām, virzītu un ieviestu tās, nozīmīga loma ir mūsu mācīšanās paradumiem. Tas, kā mēs spējam vadīt savas emocijas, domāšanu un uzvedību gan personīgajā, gan profesionālajā sfērā, lielā mērā noteiks, cik veiksmīgi būs.

Pašvadīta mācīšanās jeb spēja mērķtiecīgi pašam mācīties ir viena no pamatprasmēm, lai bez citu uzraudzības ikviens cilvēks spētu apgūt jaunas lietas un sasniegt izvirzītos mērķus. Tas palīdz justies pārliecinātākam par savām spējām un gūt panākumus. Tieši tāpēc pašvadīta mācīšanās ir viena no sešām caurviju prasmju grupām, kas iekļautas pilnveidotajā mācību saturā kā nozīmīgs izglītības mērķis.

Lai vecāki un skolotāji varētu veiksmīgāk atbalstīt bērnus pašvadītas mācīšanās procesā, “Iespējamā misija” sadarbībā ar izglītības ekspertiem ir izveidojusi digitālu rokasgrāmatu – pašvadītas mācīšanās ceļvedi. Swedbank emocionālās labklājības programmas “Stiprāki kopā” ietvaros tapusi rokasgrāmata ar praktiskiem piemēriem skolēniem, skolotājiem un vecākiem skaidro pašvadītas mācīšanās principus un to pielietojumu, kas noderēs gan ikdienā, gan mācībās.

Kas ir pašvadīta mācīšanās?

Pašvadīta mācīšanās ir prasme pašam izvirzīt mērķi un izplānot, kā to sasniegt, pašam sevi uzraudzīt plāna īstenošanas laikā un pašam novērtēt, cik labi izdevies mērķi sasniegt. Tā ir prasme uzraudzīt savu plānu un novērtēt sasniegto. Liela nozīme šajā procesā ir arī spējai uzdot tādus jautājumus, kas virza uz labāku rezultātu.

Pašvadītas mācīšanās prasmes var noderēt gan pieņemot vienkāršus lēmumus, piemēram, kā organizēt brokastu pagatavošanu ģimenei vai dzimšanas dienas svinības, gan saskaroties ar lielākiem izaicinājumiem, piemēram, kā apgūt jaunu tehnoloģiju lietošanu, ja tas iepriekš nav darīts.

Pašvadītu mācīšanos sauc par kompleksu prasmi, jo tā sevī ietver ne tikai spēju organizēt savu laiku, meklēt dažādus ceļus mērķa sasniegšanai, bet arī palīdz koncentrēties, strādāt radoši un sadarboties ar citiem, kad jāmeklē risinājumi sarežģītākās situācijās.

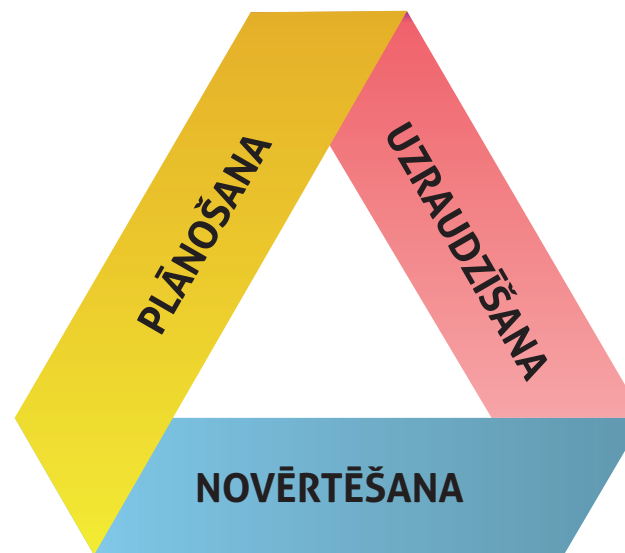
Pašvadītas mācīšanās prasmes palīdzēs:

1. sasniegt augstākus mācību rezultātus, jo bērns zinās, ko, kā un kāpēc mācās;
2. kļūt motivētākam un pārliecinātākam par sevi, jo bērns būs apguvis dažādus praktiskus paņēmienus, kā efektīvi iemācīties ko jaunu;
3. ātrāk pielāgoties dažādām dzīves situācijām, jo bērns pats prātīs izvirzīt mērķus, plānot veicamās darbības un izvērtēt sasniegto;
4. kontrolēt savas emocijas un apzināties, kādi apstākļi veicina un kādi kavē mācīšanos;
5. sadarboties ar citiem, jo bērns prātīs sniegt, iegūt un izmantot atgriezenisko saiti no citiem, lai uzlabotu savu sniegumu, tādējādi sasniedzot labākus rezultātus.
6. apzināties, kāds profesionāls vai emocionāls atbalsts nepieciešams, lai sasniegtu izvirzīto mērķi.

Kā apgūt pašvadītu mācīšanos?

Līdzīgi kā jebkura cita prasme arī pašvadīta mācīšanās ir jātērenē. Skolās, īstenojot jauno kompetenču pieejas modeli, visās mācību jomās skolotāji palīdzēs skolēniem sistemātiski attīstīt spēju pašiem vadīt savu mācīšanos. Uzsākot mācību stundu, skolēni tiks rosināti izvirzīt sev nozīmīgus un sasniedzamus mācību mērķus un izplānot, kā tos sasniegt.

Ja skolotāji var motivēt skolēnus vadīt savu domāšanu, emocijas un uzvedību, izmantojot uzdevumus, tad vecāki jau no mazotnes var palīdzēt bērniem trenēt šīs prasmes ikdienas situācijās, tādējādi virzot bērnus uz neatkarību turpmākajā dzīvē. Pats galvenais ir uzdot īstos jautājumus un pieradināt bērnus domāt līdzī – ko, kā un kāpēc viņi dara, ko tas dos un kā to varēs izmantot nākotnē.

Plānošana, uzraudzīšana, novērtēšana

Pašvadītu mācīšanos var iedalīt 3 posmos: plānošana, uzraudzīšana un novērtēšana. Pirmkārt, pirms sākam kaut ko darīt, izplānojam, kā to darīt. Otrkārt, darīšanas laikā mēs analizējam, vai virzāmies uz mērķi, kā bija iecerēts, un, treškārt, kad viss ir pabeigts, novērtējam, cik labi mums ir izdevies plānotais. Šīs trīs pamatdarbības ir vienlīdz svarīgas un attīstāmas, jo tām ir liela nozīme ilgtermiņā – viena mērķa sasniegšana un izvērtēšana nodrošina vēl efektīvāku mērķa sasniegšanas procesu nākamajā reizē.

Šajā rokasgrāmatā ar konkrētiem piemēriem esam ilustrējuši, kā dažādās situācijās trenēt šos trīs pašvadītas mācīšanās posmus. Katrs posms ir papildināts ar virzošiem jautājumiem, kas būs noderīgi arī citās situācijās skolā, mājās un ikdienā kopumā.

Pašvadīta mācīšanās sākotnēji var šķist izaicinoša, taču, mērķtiecīgi pie tās strādājot, jebkurā vecumā var panākt lieliskus rezultātus, kas bērnus padara motivētākus, pārliecinātākus un gatavus bez citu pamudinājuma plānot savu rīcību, lai turpinātu apgūt jaunas lietas un gūtu panākumus šajā mainīgajā pasaulē.

Projekta komanda:

Lāsma Mencendorfa
projekta vadītāja, iespējamās misijas (IM) absolvente, skolu programmas "Dzīvei gatavs" vadītāja

Edīte Sarva
IM absolvente, Limbažu Valsts ģimnāzijas izglītības metodiķe

Līga Sudare
IM absolvente, Rīgas Juglas vidusskolas skolotāja

Anete Lasmane
Ogres sākumskolas skolotāja

Ildze Čakāne
privātās pamatskolas "Domdaris" skolotāja

Oskars Kaulēns
IM absolvents, Draudzīgā Aicinājuma Cēsu Valsts ģimnāzijas direktors

Bruno Bahs
IM absolvents, privātās vidusskolas "Patnis" mākslas skolotājs, mākslinieks

Edmunds Vanags
lektors, psihologs, pētnieks

LAIKS ATTĪSTĪT PAŠVADĪTAS MĀCĪŠANĀS PRASMES!

PLĀNOJU!

- ▶ KO ES VĒLOS PAVEIKT?
- ▶ KAS MAN JĀDARA, LAI PAVEIKTU IECERĒTO?
- ▶ KĀDA PALĪDZĪBA MAN BŪS NEPIECIEŠAMA UN KUR ES TO MEKLĒŠU?

UZRAUGU!

- ▶ KAS LIECINA, KA VIRZOS UZ MĒRĶI?
- ▶ KĀ ES JŪTOS, PILDOT UZDEVUMU?
- ▶ KO ES UZDEVUMĀ VARĒTU UZLABOT?

NOVĒRTĒJU!

- ▶ KAS LIECINA, KA SASNIEDZU MĒRĶI?
- ▶ KAS PALĪDZĒJA UN KAS TRAUCĒJA DARBA PROCESĀ?
- ▶ VAI PRIECĀJOS PAR SASNIEGTO REZULTĀTU? KĀPĒC?

SATURS

1. Pašvadītas mācīšanās principi **SĀKUMSKOLĒNIEM**
2. Pašvadītas mācīšanās principi **PAMATSKOLĒNIEM un VIDUSSKOLĒNIEM**
3. Pašvadītas mācīšanās principi **SKOLOTĀJIEM**
4. Pašvadītas mācīšanās principi **VECĀKIEM**

